

Kan en sikker, hurtig og mild straf afskrække kriminelle?

Kan vi straffe på en anden og mere begavet måde? Længere straffe afskrækker kun i meget ringe grad kriminalitet. Hvis vi derimod kan øge risikoen for at blive opdaget og straffer hurtigere, er der både stærke teoretiske grunde og et vist empirisk belæg for, at det forebygger kriminalitet. Artiklen gennemgår to eksempler fra USA, hvor tidligere kriminelle bl.a. via fodlænker overvåges tæt og straffes hurtigt, men med en mild straf. Det har i nogle – men ikke alle – tilfælde givet markante positive resultater ikke blot i form af mindre kriminalitet, men også gennem et bedre liv for især pårørende. Artiklen opstiller mulige områder, hvor det kunne overvejes at forsøge lignende tilgange i Danmark. Forsøg skal nøje evalueres, også for evt. langtidseffekter, hvilket der er særligt gunstige muligheder for at identificere i Danmark.

ANDERS HEIDE¹

Forskningschef, TrygFonden
ah@trygfonden.dk

Den milanesiske oplysningsfilosof Cesare Beccaria foreslog i 1764, at tre faktorer bestemmer strafs afskrækkende virkning, nemlig (a) risikoen for opdagelse, (b) hvor hurtigt man bliver opdaget, og (c) hvor hårdt man bliver straffet. Beccaria argumenterer for, at hårdheden i straffen har mindst betydning af de tre faktorer². Beccarias model er i overensstemmelse med moderne adfærdsøkonomi, der bl.a. har dokumenteret, at mennesker typisk ikke vægter langsigtede konsekvenser af beslutninger særligt højt. Hæver man eksempelvis strafammen fra to til tre år for en forbrydelse, så skal forbryderen tænke igennem, at hans liv om tre år + sagsbehandlingsstiden i givet fald vil være anderledes et år frem. Der er næppe mange potentielle forbrydere og knapt nok mange lovlidige borgere, der tænker så langsigtet. Samtidig kræver hårde straffe i en retsstat, at der gennemføres en grundig politimæssig efterforskning, en selvstændig behandling i anklagemyndigheden og efterfølgende en domsforhandling, der yderligere kan forlænges af appeller. Retsstaten er og bør være mere grundig og langsommelig, jo hårdere straf, der er udsigt til. Dermed er der i praksis en modsætning mellem de to aspekter af afskrækkelse, hurtighed og hårdhed. Reviews af afskrækkelseeffekterne af hårdere straffe når da også frem til, at de knapt eksisterer, selv i USA, hvor strafniveauet allerede er særdeles højt (Durlauf & Nagin, 2011; Roodman, 2017). Derimod finder reviewene klare

afskrækkelseeffekter af højere opdagelsesrisiko og hurtigheden af straf. De finder også, at selve indespærringen selvsagt har en effekt ("sat ud af spillet"), men at den typisk modsvares af, at fangerne tilegner sig kriminelle færdigheder og aflærer ditto lovlidige, jo længere indespærringen er.

Denne ringe afskrækkende effekt af længere straf – og større effekt af opdagelsesrisiko og hurtighed – bliver blandt andet drevet af, at forbrydere i gennemsnit er mindre godt begavede og mere kortsigtede eller impulsive i deres adfærd. Hvis de var velbegavede og langsigtede, ville de i de fleste samfund kunne have valgt en anden, mere vellønnet livsbane. Det bør understreges, at dårlig begavelse og impulsivitet er ikke helt stabile personlighedstræk. Der er voksende dokumentation for at udsætter man både børn og voksne for betydeligt socialt stress, så bliver de endnu mere impulsive, samtidigt med at deres IQ falder dramatisk. Størrelsesordenen er 15 point (en standardafvigelse), hvilket i kognitiv kapacitet svarer til at hoppe nattesøvnen over (Mani, Mullainathan, Shafir, & Zhao, 2013; Kidd, Palmeri, & Aslin, 2013).

Inden for kriminalitetsforebyggelse er et centralt spørgsmål om det er muligt at skruer – og vel at mærke skruer markant – på

NOTE 1 Artiklen afspejler alene forfatterens egne analyser og synspunkter, ikke TrygFondens.

NOTE 2 Gary S. Becker, Nobelpristager i økonomi, har forenklet – og nok også i et vist omfang forplumret – denne analyse til at sige, at kun to forhold er afgørende: risikoen for opdagelse og straffens sværhed.

de to andre faktorer: risikoen for at blive opdaget og reducere tiden fra forbrydelse til straf.

Det lyder umiddelbart meget svært bare at øge risikoen for at blive opdaget. Det er en målsætning, politistyrker løbende arbejder med, og et område, hvor man typisk højst opnår moderate effekter. Men fra Danmark er der dokumentation for, at udbredelsen af DNA-testning også i mindre alvorlige sager i 2005 har medført et fald i recidiv inden for et år på hele 43 pct. primært via en afskrækkelseffekt, hvor folk korrekt forstår, at opdagelsesrisikoen takket være DNA er vokset betydeligt (Anker, Doleac, & Landersø 2018). Der er også stærke indikationer for, at højere opdagelsesrisiko for indbrud reducerer antallet af indbrud (se Kruize og Sorensens artikel i dette nummer). En afskrækkelsesmekanisme kan være en af mekanismerne bag.

En afskrækkelseslogik kan især opdyrkes systematisk, hvis man tænker i en kombination af *moderne målrettet overvågningsteknologi af personer, som allerede er domfældte eller mistænkte og justerede definitioner af hvad der egentlig er forbrydelser/recidiv*. Så kan man øge risikoen for opdagelse til de facto 100 pct. og eliminere tidsforbrug til at identificere en overtrædelse.

Det er samtidigt helt centralt samtidigt, at *reducere strafomfanget så dramatisk*, så det er acceptabelt for en retsstat at iværksætte sanktionen på samme grundlag, som man fx administrativt idømmer bøder³. Straffen skal være ”certain, swift and modest” (SCM) – fremfor ”uncertain, slow and harsh”.

I det følgende gennemgås to store forsøg med denne tilgang fra USA. På denne baggrund drøftes perspektiverne i at overføre Swift Certain Modest-logikken til Danmark.

Sobiety 24/7

En model er Sobiety 24/7, der oprindeligt er udviklet i delstaten South Dakota. Her var et betydeligt problem med spritbilmisme og tilhørende trafikdødsfald udgangspunktet. Problemet var drevet af særlige lokale forhold: en befolkning domineret af mennesker med baggrund i Skandinavien og Rusland med tilhørende kulturelle normer for drikkeri, en lokal økonomi præget af ret vellønnede jobs til mænd i olie- og gasindustrien, en skæv kønsfordeling og et transportsystem med fuldstændig afhængighed af bilkørsel.

Udgangspunktet for Sobiety 24/7-indsatsen var, at personer, der modtager *anden* dom for spritkørsel, samtidig dømmes til at være ædru 24/7 i typisk fire til seks måneder. Til gengæld fortsætter folk med at have deres kørekort. Det er populært sagt ”drikkekortet” frem for kørekortet, som folk får frakendt.

Kontrollen er særdeles intensiv. Som udgangspunkt skulle folk melde sig med 12 timers intervaller hos det lokale politi eller f.eks. et lokalt sundhedscenter og blæse i et alkoholmeter. Senere er modellen blevet gjort mere brugervenlig med en særlig fodlænke, såkaldte CAMs ”Continuous Alcohol Monitors”, som løbende overvåger, om der trænger alkohol ud af huden. Til gengæld slipper man for de daglige kontrolbesøg. Opfatter sensoren alkohol, vil fodlænken automatisk videregive ens position til det lokale politi, som så omgående anmoder en om at dukke op i arresten. Kommer man ikke, bliver man omgående arresteret.

Sanktionen er til gengæld mild og mulig at håndtere for det lokale politi. Den består af, at man overnatter i den lokale arrest og løslades næste dag. I praksis er straffen minimalt indgribende overfor eksempelvis personens job, familieliv mv.

Den milde sanktion har ikke svækket effekten af indsatsen. Da man målte to gange i døgnet, var kun fire ud af 1000 tests positive, og der var et tilsvarende lavt antal udeblivelser. Så deltagerne i programmet er for alle praktiske formål ædru hele tiden. Halvdelen af alle deltagerne gennemfører uden en eneste positiv test eller CAM-måling. Blandt de øvrige er en enkelt overtrædelse det almindelige. Domstolene har også mulighed for at idømme egentlig alkoholbehandling.

Ordningen er undervejs udvidet fra alene at omhandle spritkørsel til også at omfatte *alle* forbrydelser, hvor alkohol har spillet en rolle. Det gælder bl.a. vold, herunder hustruvold. Det er også bemærkelsesværdigt, at ordningen administrativt kan idømmes allerede før, der falder endelig dom, og desuden kan anvendes ved prøveløsladelser.

Modellen er folkeligt accepteret. Man skal ikke lede længe på nettet for at finde billeder af CAM-fodlænker, som folk bærer åbenlyst. I løbet af en fem-årig periode har 3 pct. af den voksne befolkningen i South Dakota været omfattet af Sobiety 24/7. I nogle amter har hver 10. mand mellem 18-40 år været i programmet.

Ordningen har gradvist bredt sig ud over staten fra 2005 og frem til 2011. Det har gjort det muligt (Nicosia, Kilmer, & Heaton, 2016) at måle effekten af ordningen ved at sammenligne outcomes i 66 amter før og efter introduktionen af Sobiety 24/7. Dette stærke ”difference in difference”-design trækker på data over dødelighed i den samlede befolkning. Det er bemærkelsesværdigt, at analysen viser, at *den samlede dødelighed i et amt, der implementerer Sobiety 24/7, falder med 4,3 pct.* (95 pct. konfidensintervallet er 1,5-7,3 pct.) Effekten hos mænd er ganske lille og ikke signifikant. Derimod er effekten

NOTE 3 Bøder kan også anvendes som adfærdsregulering, men primært for iøvrigt lovlydige borgere. Socialt udsatte borgere, der typisk vil leve uden reserver i deres privatøkonomi og måske endda har forsøgsforpligtelser, rammes forholdsvis meget hårdere, hvilket i tilfældet med forsøgere kan medføre, at man kommunalt bliver nødt til at kompensere for straffen for i bogstaveligste forstand at have mad på bordet. Andre mere forhærdede profiler vil blot lægge en bøde til allerede eksisterende gæld til det offentlige. Regulering (Nicosia, Kilmer & Heaton, 2016) via bøder vil desuden løbende blive mødt med en måske ikke helt forkert mistanke om, at motivet også kan være fiskalt.

hos kvinder dramatisk med et signifikant fald i dødeligheden på 8,3 pct. Effekten på dødelighed er også størst hos kvinder over 40 år. Faldet i dødelighed er signifikant inden for hjertesygdomme og tæt på at være signifikant for ulykker.

En CAM – Continuous Alcohol Monitor

Med andre ord kan en retlig indsats overfor alkoholrelaterede forbrydelser reducere dødeligheden *generelt* i et samfund. Meget tyder på, at denne indsats fremkommer indirekte via effekter på de personer (hustruer, kærestes, mødre), som hidtil har lidt under drikkeriet og dets talrige følgevirkninger. At effekten måles på et så tilsyneladende fjernt outcome som kardiovaskulær død, kan skyldes, at nogle generelle stresseffekter af at have en pårørende med en alkoholiseret livsstil reduceres dramatisk. En anden mulig virkningsmekanisme kan være, at når selv meget problematiske mænd bliver *mindre* straffet og derfor er mere tilstede og bidrager med højere indkomst, så virker det faktisk beskyttende på kvinder. En 23års opfølgning på et amerikansk lodtrækningsforsøg, hvor man fulgte op på anmeldelser for hustruvold med arrestationer versus at give advarsler, viste højere dødelighed hos kvinder, hvis voldelige mand blev arresteret frem for advaret. Merdødeligheden var særlig stor, hvis mændene var i beskæftigelse og interessant nok var hjertesygdom fremherskende årsag til merdødeligheden (Sherman & Harris, 2015).

Et andet difference in difference-studie i South Dakota fandt et fald i gentagne arrestationer for spritkørsel på 12 pct. og 9 pct. færre arrestationer for hustruvold som følge af introduktionen af Sobriety 24/7 (Kilmer B, 2013) Igen er der tale om betydelig effekter på populationsniveau af en policy-ændring, der kun direkte påvirker en ret lille del af befolkningen. Midgette & Kilmer (2015) påviser, at delstaten Montana, hvor Sobriety 24/7 i 2015 var implementeret i 22 af 56 amter (men svarende til 80 pct. af befolkningen) har opnået effekter, som er betydeligt større end South Dakota på spritkørsel. Men denne analyse er desværre mindre sikker, da de bagvedliggende administrative registre er af ringere kvalitet.

HOPE-programmet

HOPE (Hawaii's Opportunity Probation with Enforcement)-programmet er udviklet i delstaten Hawaii af en lokal dom-

mer, der var frustreret over, at de personer, der blev henvist til ham, typisk havde akkumuleret adskillige overtrædelser af reglerne for deres prøveløsladelse for narkokriminalitet. De lokale "probations officers", der hver har et caseload på ca. 180 personer, havde udviklet en praksis, hvor de første overtrædelser af løsladelsesbetingelserne udløste uformelle og gradvist mere alvorlige advarsler, indtil tålmodigheden blev opbrugt, og officeren satte sig ned og lavede det omfattende papirarbejde, som en henvisning til dommeren kræver. Der var typisk tale om personer med en lang og tung narkomisbrugskarriere. Ca. 30 pct. testede positiv ved selv forudvarslede kontrolbesøg. Den endelige dom var typisk genoptagelse af langvarige fængselsstraffe.

Det lykkedes for dommeren at ændre indsatsen – og forklare ændringen over for arrestanterne – således at man fremover bliver ramt og ramt hurtigt (inden for ca. et døgn) af den første positiv test, men til gengæld er både papirarbejdet og straffen reduceret dramatisk, som regel ned til tre dage i fængsel. Testningen for narkotikabrug var initialt to gange ugentligt, hvor kontroldagene blev fundet ved lodtrækning. Ved ingen overtrædelser sænkes kontrolhyppigheden. Omvendt blev personer, der hyppigt overtrådte reglerne, ikke blot straffet, men også tilbudt egentlig misbrugsbehandling.

HOPE-programmet blev dernæst aftestet i et kontrolleret forsøg med 211 deltagere. Ved etårs-opfølgningen (Hawken og Kleiman, 2009) var omfanget af positive tests reduceret med 33 pct., arrestationer med 26 pct. og ophævelser af prøveløsladelsen med 8 pct.-point sammenlignet med en kontrolgruppe, der modtog den hidtidige praksis. Ved femårs-opfølgningen (Hawken et al., 2016) var effekterne noget mindre; HOPE-deltagere havde i gennemsnit fået 0,91 nye anklager mod 1,12 i kontrolgruppen drevet af et fald i narkorelaterede anklager. Ophør af prøveløsladelser var reduceret fra 27 pct. til 13 pct.

HOPE-programmet er i høj grad blevet markedsført dommeren på Hawaii og de forskere, der har undersøgt programmet. Programmet er derfor i varierende former blevet introduceret mere end 20 steder i USA og Canada. Det er i seks tilfælde undersøgt i observationelle design (før-efter eller matchede kontroller) fordelt på fem amerikanske og et canadisk studie. Resultaterne af disse studier (Hawken et al., 2016) viser typisk effekter i form af færre positive tests for stoffer, færre ophør af prøveløsladelser og mindre recidiv for nye forbrydelser. Men der er også fund af flere såkaldt "tekniske" overtrædelser af betingelserne for prøveløsladelser, hvilket formentlig skyldes, at indsatsgruppen er blevet tættere monitoreret end den matchede kontrolgruppe. Der er et studie, der viser, at effekterne ophører på længere sigt, efter at deltagerne ikke længere er underlagt tæt monitorering.

HOPE-programmet blev dernæst med økonomisk støtte fra det amerikanske justitsministerium opskalaret til et kontrolleret forsøg fire steder med i alt 1504 deltagere, der via lodtrækning blev fordelt til PAU ("probation as usual") og HOPE (Lattimore et al., 2016). Der var meget betydelige forskelle på de fire

steder, men selve implementeringen af principperne i HOPE var generelt god. Der var tale om en særdeles tung målgruppe med gennemsnitligt 7,3 arrestationer og 3,5 domme bag sig, hvoraf narkokriminalitet udgjorde en markant del. Der var en gennemsnitlig opfølgingsperiode på 21 måneder. I dette store forsøg var der ikke samlet set forskel mellem HOPE og PAU, når det kom til recidiv, stofmisbrug eller ophør af prøveløsladelse. Der er forskelle mellem de fire steder, men de peger ikke i nogen entydig retning.

Er der perspektiver for Swift, Certain and Modest i Danmark?

De amerikanske erfaringer er med andre ord brogede. Spørgsmålet er, om SCM-modellen på visse områder kan have perspektiver i Danmark. SCM-modellen burde være politisk interessant. På den ene side er den ideologisk tiltrækkende ved at være virkelig konsekvent, på den anden side er den human, fordi modellen formentlig begrænser straffens skadevirkninger på familie og arbejdsliv. Modellen har også, som påvist i South Dakota, potentiale i retning af støtte til en typisk upåagtet gruppe, nemlig pårørende til forbrydere. Det er bemærkelsesværdigt, at modellen selv i et så ekstremt polariseret samfund som det amerikanske nyder politisk opbakning fra både konservative og liberale på delstatsniveau. De konservative er bl.a. blevet motiveret af de enorme offentlige udgifter, som den hidtidige "tough on crime"-linje har medført.

I praksis er SCM-modellen kun relevant for personer, som allerede er kendt af politi eller retssystemet, og hvor kontinuerlig overvågning med fodlænker er relevant. Den teknologiske udvikling har medført, at det er praktisk og billigt, pålideligt og kontinuerligt at identificere geografisk position, kurs og fart samt indtag af alkohol og visse euforiserende stoffer. Selve det at gå med fodlænke kan typisk gøres diskret, og sanktioner bør ikke optræde på straffeattesten.

Erfaringerne fra USA tyder på, at målgruppen for modellen bør være personer med moderate personlige problemer og næppe som i HOPE-forsøgene personer med langvarige og komplicerede misbrugsproblemer.

Udover selve teknologien er det helt afgørende at gennemtænke kommunikation, arbejdsgange og regler omkring modellen. Det er vitalt, at brugerne modtager entydig kommunikation om, hvad spillereglerne nu er, og hvad konsekvenserne af brud på spillereglerne er. Tilsvarende skal den administrative byrde, når der skal skrives til sanktioner, være minimal for, at dette kan ske med størst mulig fart og automatik. Grundig uddannelse af medarbejdere, stærk ledelsesopbakning og løbende opfølgning på implementeringen er afgørende. Fordi modellen i nogle henseender er anderledes end dagens praksis, er indkøringsproblemer forventelige. Eksempelvis vil det tage nogen tid for folk at forstå, at sanktionerne virkelig kommer og kommer omgående. Troværdige trusler tager tid at etablere. Der er også brug for at være fleksibel med, hvor mange der lukkes ind i ordningen, indtil man har overblik over trækket på medarbejdere og pladser i arresten. Det er også tænkeligt, at

man bør udvikle og afprøve ideer om follow-up efter brugen af fodlænker. For nogle vil fodlænken være en anledning til at få livet på et andet spor, mens andre uden den ydre kontrol får recidiv – se også Østergaards artikel i dette nummer. En mulighed er, som der er anekdotiske eksempler på, at nogle deltagere i USA ønsker at fortsætte med at være med i SCM-program. En anden mulighed er gradvis nedtræning, træning i impuls kontrol mv.

Det er – igen på baggrund af de amerikanske erfaringer – afgørende, at eksperimenter følges endog meget nøje, så både tilsigtede og utilsigtede virkninger opgøres. Da SCM er en systemisk tilgang, der kræver indkøringstid, vil det bedste eksperimentelle set up være at sammenligne lodtrukne geografiske områder i landet med hinanden over en forholdsvis lang tidsperiode.

Nogle konkrete felter for eksperimenter i Danmark kunne eksempelvis være:

Personer, der har overtrådt *tilhold* om at holde sig på fysisk afstand af eks-kæresten, stalking-ofre mv. Efter første overtrædelse, så udstyres man med en geo-lokalisering fodlænke og tilhørende omgående administrativ sanktion i form af en overnatning i den lokale arrest. Her vil det også være relevant at måle på ofrenes oplevelser og ikke blot på recidiv.

Gentagen spritkørsel er et andet relevant område, hvor det kunne være relevant at sammenligne den nuværende model med alkoholåse med en dansk "Ædruelighed 24/7"-model. De internationale erfaringer med alkoholåse tyder på, at de mindst halverer recidiv for spritkørsel og ulykker hos deltagerne, men også at effekterne forsvinder helt, når alkoholåsen afmonteres (Elder et al., 2011). Det vil netop være relevant at se på ikke blot recidiv, men også arbejdsmarkedsdeltagelsen og afledte effekter på pårørende, f.eks. i form af hustruvold og anden familier stress og måle disse effekter over længere tid, også når sanktionen er ophørt. De amerikanske resultater med effekter på populationsniveau tyder på, at Ædruelighed 24/7 – måske netop i modsætning til en model med alkoholåse – ikke blot har bredere effekter for pårørende, men måske også har længerevarende effekter.

Der er formentlig også potentialer i at udvide Ædruelighed 24/7 til også at dække personer, der er dømt for vold begået i alkoholpåvirket tilstand.

Et område, hvor der ganske vist ikke er faldet dom, men hvor indgrebet er retssikkerhedsmæssigt meget overskueligt, kunne være at udstyre personer, der udebliver fra et retsmøde i en straffesag, med en geo-lokalisering fodlænke et par dage før næste berammede retsmøde.

Et andet muligt område for forskellige SCM-modeller kunne være Kriminalforsorgen. I Danmark afprøver Kriminalforsorgen fra 2015 i fuld skala en model, der går efter skræddersyning i diametral modsætning til one-size-fits-all SCM. Der er

tale om et canadisk program LS/RNR (Level of Service/Risk, Need, Responsivity). Kerneideen er, at personer, der følges af Kriminalforsorgen, er forskellige mht. risiko for recidiv, er udsat for forskellige sæt af kriminogene faktorer mv. Denne forskellighed kortlægges systematisk, hvorefter omfanget og mængden af indsatser over for den enkelte justeres tilsvarende. Denne individualiserende logik er i grundlæggende modsætning til SCM, der har en helt fast forudsigelig programmeret for alle gældende hvis-så-logik. Introduktionen og udrulningen af LS/RNR er pt. under evaluering på basis af især registerdata i et før-efter (times-series-discontinuity) design med støtte fra bl.a. TrygFonden. Det er selvsagt oplagt at afvente denne evaluering, før man overvejer at introducere SCM over for denne mere tunge målgruppe. Men evalueringen vil formentlig

kunne give svar på, om der er særlige målgrupper, som f.eks. ikke reagerer på LS/RNR-indsatsen, og om alternativer kan være relevant.

Selv om der er grundlæggende filosofisk forskel på LS/RNR også SCM, så kan det i praksis være relevant at blande indsatserne. Det kunne f.eks. være personer, hvor alkohol spiller en afgørende rolle for deres kriminelle løbebane, der indføres i en Ædruelighed 24/-model.

Danmark er, med vores ensartede, men geografisk opdelt politi- og retsvæsen og omfattende offentlige registre, et ideelt land at afprøve indsatser som f.eks. SCM.

- Anker, A., S. T., Doleac, J.L. & Landersø, R. (2018). The effects of DNA databases on the deterrence and detection of offenders. *Rockwool Foundation Study Paper 128*.
- Durlauf, S.N. & Nagin, D.S. (2011). Imprisonment and crime – can both be reduced? *Criminology and Public Policy*, s. Vol 10 Issue 1 13-54.
- Elder, R.W., Voas, R., Beirness, D., Shults, R. A., Sleet, D.A., Nichol, J.L., . . . Task Force on Community Preventive Services. (issue 3. vol 40 2011). Effectiveness on Ignition Interlocks for Preventing Alcohol-Impaired Driving and Alcohol-Related Crashes – A Community Guide Systematic Review. *American Journal of Preventive Medicine*, s. 362-376.
- Hawken, A. & Kleimann, M.A. (2005). *Managing Drug Involved Probationers with Swift and Certain Sanctions: Evaluating Hawaii's HOPE* [No. 229023]. Washington, DC: National Institute of Justice.
- Hawken, A., Kulick, J., Smith, K., Zhang, Y., Jarman, S., Yu, T., . . . Vial, T. (2016). *HOPE II: A Follow-up to Hawaii's HOPE Evaluation* [No. 249912]. Washington, DC: National Institute of Justice.
- Kidd, C., Palmeri, H. & Aslin, R.N. (Januar 2013). Rational snacking: Young children's decision-making on the marshmallow task is moderated by beliefs about environmental reliability. *Cognition*, s. 109-114.
- Kilmer B.N.N. (Vol 103 2013). Efficacy of frequent monitoring with swift, certain and modest sanctions for violatoins: insights from South Dakotas 24/7 Sobriety project. *American Journal of Public Health*, s. 37-43.
- Lattimore, P.K., MacKenzie, D.L., Zajac, G., Dawes, D., Arsenault, E. & Tueller, S. (Issue 4. Vol 15 2016). Outcome Findings from the HOPE Demonstration Field Experiment. *Criminology and Public Policy*, s. 1103-1141.
- Mani, A., Mullainathan, S., Shafir, E. & Zhao, J. (2013). Poverty Impedes Cognitive Function. *Science*, Vol. 341, Issue 6149, s. 976-980.
- Midgette, G. & Kilmer, B. (2015). The Effects of Montana's 24/7 Sobriety Program on DUI Re-arrests – Insights From a Natural Experiment with Limited Administrative Data. *RAND working paper 1083*.
- Nicosia, N., Kilmer, B. & Heaton, P. (Februar 2016). Can a criminal justice alcohol abstinence programme with swift, certain, and modest sanctions (24/7 Sobriety) reduce population mortality? A retrospective observational study. *Lancet Psychiatry*, s. 226-232.
- Roodman, D. (2017). *The impacts of incarceration on crime*. <https://blog.givewell.org/wp-content/uploads/2017/09/The-impacts-of-incarceration-on-crime-10.pdf>: Open Philanthropy Project.
- Sherman, L.W. & Harris, H.M. (2015). Increased death rates of domestic violence victims from arresting vs. warning suspects in the Milwaukee Domestic Violence Experiment (MilDVE). *Journal of Experimental Criminology*, s. Volume 11, Issue 1, s. 1-20.